

**XXXI. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Had- és Rendészettudományi Szekció
Budapest, 2013. április 16-18.
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar**

A HATÁRELLENŐRZÉS LEHETSÉGES FEJLŐDÉSI IRÁNYAI

Jelige: határellenőrzés

Dolgozat lezárásának időpontja: 2012. november

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	2
1. A HATÁRELLENŐRZÉS FEJLŐDÉSÉNEK VÁRHATÓ IRÁNYAI A SCHENGENI TÉRSÉG ÁLLAMAIBAN	4
1.1. A schengeni tagállamok jelenlegi határellenőrzési helyzete.	4
<i>1.1.1. Az Integrált Határigazgatási rendszer bemutatása és megvalósításának eddigi legfontosabb eredményei.....</i>	<i>4</i>
1.2. Utas ellenőrzési rendszerek a határforgalom ellenőrzésben	7
1.3. A határellenőrzés fejlődésének várható irányai a schengeni térségben.....	11
<i>1.3.1. A határellenőrzés fejlődésének várható jövője</i>	<i>12</i>
<i>1.3.2. A határellenőrzés fejlődésének alternatív jövőképe</i>	<i>12</i>
<i>1.3.3. A határellenőrzés fejlődésének valószínű jövőképe</i>	<i>13</i>
2. A TECHNIKAI ÉS SZERVEZETI FEJLESZTÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK JELENLEGI HELYZETE ÉS FEJLESZTÉSÉNEK LEHETSÉGES ALTERNATÍVÁI	14
2.1. Automatikus határellenőrzés (ABC rendszer) folyamat és annak fő funkciói.....	14
<i>2.1.1.. Az automatikus határellenőrzési rendszer folyamata.</i>	<i>14</i>
<i>2.1.2. Az automatikus határellenőrzési rendszer fő funkciói.</i>	<i>16</i>
2.2. EUROSUR (Európai határőrizeti rendszer).....	20
<i>2.2.1. Az EUROSUR kialakulásának előzményei.....</i>	<i>22</i>
<i>2.2.2. Az EUROSUR rendszerének létrehozása</i>	<i>23</i>
2.3. A Nemzeti Koordinációs Központ létrehozása	28
<i>2.3.1. A Nemzeti Koordinációs Központ illetékességének bővítése</i>	<i>29</i>
<i>2.3.2. A Nemzeti Koordinációs Központban szolgálatot ellátó ügyeletes feladatai.....</i>	<i>30</i>
3. KÖVETKEZTETÉSEK	32
3.1. Általános következtetések.....	32
3.2. A dolgozat témájából levont konkrét következtetések.....	32
Befejezés	34
Felhasznált irodalom.....	35

Bevezetés

Az Európai Unió a szabadság a biztonság és a jog térsége, amelynek egyik legkézzelfoghatóbb eredménye a személyek, áruk és szolgáltatások szabad áramlása. A határellenőrzés nélküli schengeni térség megköveteli a schengeni külső határok megbízható ellenőrzését. Ahhoz, hogy ez az ellenőrzés megbízható legyen, megfelelő szakmai, módszertani és technikai fejlesztésekre van szükség úgy a határforgalom mind a határátkelőhelyek közötti határszakaszok őrizete során.

A schengeni térség határellenőrzési rendszerét megkönnyíti, hatékonyabbá teszi a Frontex,¹ amely az elmúlt években jelentős technikai fejlesztéseket hajtott végre ezeken a területeken. Ezeknek az intézkedéseknek a célja az volt, hogy fokozzák a határellenőrzés hatékonyságát és megkönnyítsék a kedvezményezett állampolgársági kategóriák részére a határátkelőhelyeken az államhatár átlépését. A határforgalmi statisztikák bizonyítják, hogy a schengeni külső határokon a határforgalom évről-évre növekszik. A gyors és biztonságos határátlépés előmozdítása az unió és a tagállamok közös érdeke. Ugyanakkor az Ügynökség elősegíti a külső határok ellenőrzését és felügyeletét. Ezen kívül segíti a tagállamokat a külső segítséget igénylő helyzetekben.

Tanulmányom témájaként azért választottam „*A határellenőrzés lehetséges fejlődési irányai*”-nak vizsgálatát, mert a határellenőrzésben alkalmazott technológiai fejlesztések szükségessé teszik a végrehajtásban alkalmazott jövőbeni eljárások folyamatos fejlesztését és tudományos vizsgálatát. A téma aktuális, hiszen a határellenőrzés hatékonyságának fokozása egyrészt minden schengeni tagország érdeke, másrészt a külső határokon folyamatosan erősödik a migrációs nyomás. A dolgozatommal elő kívánom segíteni a jövőbeni külső magyar határszakaszok fejlesztési irányainak meghatározását.

Kutató munkám során, tanulmányoztam a témában megjelent legfontosabb szakirodalmat valamint a vonatkozó jogszabályokat és rendelkezéseket. A dolgozat elkészítése során rendszeresen egyeztettem a konzulensemmel, konzultáltam az ORFK Határrendészeti Főosztályán dolgozó szakemberekkel.

¹ Az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség

Kutatási célként tűztem ki, hogy munkámban bemutatom a határellenőrzés várható fejlődési irányait és az ennek érdekében megvalósított és megvalósítható technikai fejlesztések legfontosabb eredményeit, azok lehetséges magyarországi alkalmazási lehetőségeit.

A dolgozat első részében ismertetem, hogy a határellenőrzés területén a jövőben milyen tendenciákkal számolhatunk, hogyan, milyen irányba fejlődhet a határellenőrzési rendszer.

Ezt követően bemutatom és elemzem az Automatikus Határellenőrzési Rendszert, valamint az ahhoz kapcsolódó ismereteket. A bevezetésre tervezett intelligens határellenőrzési rendszer zökkenőmentes határátlépést biztosít.

A Frontex az EUROSUR rendszer keretében kívánja megvalósítani a schengeni külső határokon a hatékonyabb határőrizetét, valamint a Frontex és a tagállamok közötti eredményesebb információcserét. Az EUROSUR rendszer részeként dolgozatomban bemutatom a Nemzeti Koordinációs Központot, legfontosabb feladatait és működését.

A dolgozatot végén következtetéseket vonok le a magyarországi megvalósítás lehetőségeire.

1. A HATÁRELLENŐRZÉS FEJLŐDÉSÉNEK VÁRHATÓ IRÁNYAI A SCHENGENI TÉRSÉG ÁLLAMAIBAN

Jelenleg az Európai Unió a schengeni külső határokon eredményesen működteti határellenőrzési rendszerét, amelynek célja annak megakadályozása, hogy az arra jogosulatlanok bejussanak a schengeni térségbe.

Ennek a követelményrendszernek a teljesítéséhez elengedhetetlen az Európai Unió integrált határigazgatási rendszerének továbbfejlesztése, a gyakorlati végrehajtásban a legújabb technikai fejlesztések eredményeinek beépítése. Tekintettel arra a tendenciára, hogy az élőerő egyre drágább, ezért célszerűbb a technikai eszközök és berendezések alkalmazása az emberi erőforrásokkal szemben. E fejlesztésben a Frontex Kutatási és Fejlesztési Egységének² kiemelt szerepe van, amely biztosítja a szárazföldi és tengeri határokon a modern technológiák nagyobb mértékű alkalmazását.

Ezen kívül kiemelten fontos a nemzeti hatóságok közötti mindennapi szoros együttműködés is, hiszen arra kell törekedni, hogy a tagországok között rendszeresen megosztásra kerüljenek az információk.

Ebben a részben arra keresem a választ, hogy mire számíthatunk a jövőben határrendészeti vonatkozásban, milyen új technológiák kerülnek majd bevezetésre a határátkelőhelyeken és a határőrizet terén.

Ehhez szükséges, a schengeni külső határokon jelenleg alkalmazott technológiák felülvizsgálata. Ennek a vizsgálatnak a célja, hogy felszínre kerüljenek a határellenőrzési rendszerek hiányosságai, valamint ennek tükrében meghatározható, hogy melyek azok a területek amelyek fejlesztésre szorulnak.

1.1. A schengeni tagállamok jelenlegi határellenőrzési helyzete

1.1.1. Az Integrált Határigazgatási rendszer bemutatása és megvalósításának eddigi legfontosabb eredményei

Jelenleg az unióban gazdasági nehézségek tapasztalhatóak, azok miatt - az egyes tagországok esetében - a rendelkezésre álló erőforrások meglehetősen szűkösek, így minden tagállam érdeke ahhoz fűződik, hogy a már meglévő határigazgatási rendszert a korábbinál költségtakarékosabban és hatékonyabban működtesse. Ezen kívül a biztonság egyes elemeinek kiragadása helyett - a biztonság, a biztonságpolitika komplex megközelítéséből

²Frontex-Research and Development Unit (Frontex Kutatási és Fejlesztési Egység)

kiindulva - annak összetevőit egy rendszerként kell kezelni (Pl.: nemzetbiztonság, közbiztonság, határbiztonság, stb). Ebből következik, hogy a határbiztonság kiterjed a migrációt kibocsátó országokra, a tranzit országokra és a célországokra is.

Az EU Bel- és Igazságügyi Tanácsa 2006. december 5-én fogadta el az Integrált Határigazgatás Stratégiát³, amelynek fő célja az, hogy a határellenőrzés valamennyi tagállamban azonos színvonalú legyen (az alapkonceptiót 2002-ben fogadták el, a legutolsó változat a 2009-ban kiadott Schengen Katalógus, amely jelenleg megújítás alatt áll).

A Határigazgatási Stratégia megállapítása alapján az integrált határigazgatás lényegében a határrendészetet ellátó szerv tevékenységeinek szervezése és igazgatása, abból a célból, hogy a személyek és javak szabad áramlásának könnyítéséből fakadó közös kihívásokat kezelje. Ezzel egy időben fenntartva a határok biztonságát és a nemzeti törvényes követelményeket.

Fontos a négylépcsős belépés-ellenőrzési modell, amely magába foglalja a harmadik országokban alkalmazott intézkedéseket, együttműködést a szomszédos országokkal, a határellenőrzést valamint ellenőrzési intézkedéseket a szabad mozgás térségében, beleértve a kiutasítást is.

Mindezek alapján az integrált határigazgatás az integrált határbiztonság megvalósításának eszközrendszere amely többek között az alábbiakat tartalmazza:

- A kereskedelemmel, a szállítmányozással, a biztonsággal, illetve a határ menti területek fejlődésével, fejlesztésével kapcsolatos, egymással több szinten összefüggő problémákat komplex módon kezeli.
- Szigorú követelményeket támaszt és határozottan megköveteli az érintett hatóságok együttműködését (főként a határrendészet és a vámigazgatás területén, de a szállítmányozással, egészségügygel, állatorvosi hatóságokkal egyaránt). Arra ösztönzi a feleket, hogy együtt dolgozzanak a közös problémák megoldásán, ahelyett, hogy sok esetben egymás ellenében próbálják meg érdekeiket érvényesíteni és feladataikat ellátni.
- A szomszédos országokat együttműködésre ösztönzi a közös határszakaszok feladatainak ellenőrzésében ⁴.

³ Council of the EU 15801/06 (Presse 341) Press Release 2768th Council Meeting, JHA, Brussels, 4-5 Dec. 2006 p: 26-28. http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/91997.pdf Letöltés: 2012.10.21

⁴ Council of the EU 15801/06 (Presse 341) Press Release 2768th Council Meeting, JHA, Brussels, 4-5 Dec. 2006 p: 26-28. http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/jha/91997.pdf Letöltés: 2012.10.21

A határigazgatási rendszer (IBM) elemei egy komplex rendszert alkotnak. Egyes részei kiegészítik, más összetevői erősítik egymás hatását. Egyes elemek hiánya, vagy elégtelen működése aránytalanul nagyobb terhet ró a mögötte elhelyezkedő elemekre, továbbá, amennyiben több lépcső nem működne, akkor az egész rendszer hatásfoka jelentősen csökkenne.

Az integrált határigazgatás fő elemeit képezik azok az intézkedések is, amelyek azokra a harmadik országbeli állampolgárokra vonatkoznak, akik schengeni tagországba utaznak. Ezek közé tartozhat többek között a vízumkötelezettség.⁵ A vízumigénylés során a személy ellenőrzésre kerül, abból a célból, hogy teljesíti-e a beutazási és tartózkodási feltételeket.⁶ Ha ezeket teljesíti, akkor beléphet az országba.

Az Európai Unióba repülőgépen utazók adatait az indító állam előzetesen megküldi (előzetes utas információ - API) az uniós határellenőrzési hatóságoknak, abból a célból, hogy ott a rendelkezésre álló adatbázisokban a személyt ellenőrizni tudják, és amelyik személy kockázatot jelent, azt fokozott ellenőrzés alá vonják.⁷

A schengeni határ-ellenőrzési kódex⁸ alapján a harmadik országok állampolgárain belépéskor „alapos ellenőrzést”⁹ kell végrehajtani. Többek között megvizsgálják az úti okmányuk eredetiségét, valamint megállapításra kerül a schengeni térségben való tartózkodási idő is. A határőrök kötelesek – a be- és kilépés idejét és helyét jelző – bélyegzővel ellátni a külső határt átlépő harmadik országbeli állampolgár úti okmányát.

⁵ 539/2001/EK rendelet.

⁶ Schengen Kódex I. fejezet, 5. cikk Beutazási feltételek harmadik országok állampolgárai számára.

(1) Hat hónapon belül három hónapot meg nem haladó tartózkodás esetén a harmadik országok állampolgárait a következő beutazási feltételek vonatkoznak:

a) érvényes, a határ átlépésére jogosító úti okmánnyal vagy okmányokkal rendelkeznek;

b) érvényes vízummal rendelkeznek, amennyiben az szükséges a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról szóló, 2001. március 15-i 539/2001/EK tanácsi rendelet [17] értelmében, kivéve ha érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkeznek;

c) igazolják a tervezett tartózkodás célját és körülményeit, és megfelelő anyagi fedezettel rendelkeznek mind a tervezett tartózkodás időtartamára, mind pedig a származási országba való visszatéréshez vagy egy olyan harmadik országba történő átutazáshoz, ahová őket biztosan beengedik, illetve képesek ezt a fedezetet jogszerűen biztosítani;

d) nem állnak beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt a SIS-ben;

e) nem jelentenek veszélyt a tagállamok közrendjére, belső biztonságára, közegészségügyére vagy nemzetközi kapcsolataira, különösen nem állnak a tagállamok nemzeti adatbázisaiban szereplő ugyanezen okok miatt beutazási tilalmat elrendelő figyelmeztető jelzés hatálya alatt.

⁷ 2004/82/EK irányelv

⁸ Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról

⁹ 8/2008. (OT 6.) ORFK utasítás a Rendőrség Határrendészeti Szabályzatáról

A konzulátusokon és a határátkelőhelyeken is ellenőrzik a harmadik országból származó állampolgárokat a Schengeni Információs (SIS), és a Vízuminformációs Rendszerekben (VIS), hogy az adott személy nem áll-e valamelyik tagállam tiltása alatt és megfelel-e a beutazási feltételeknek.

A VIS rendszer célja a vízum valódiságának és a tulajdonos személyazonosságának ellenőrzése. Ezen kívül tartalmazza a biometrikus ismertetőjegyeket, mint az arckép és ujjlenyomat.¹⁰

1.2. Utas ellenőrzési rendszerek a határforgalom ellenőrzésben

Az világban számos utas ellenőrzési rendszer működik. A be és kiléptető rendszerek és a jóhiszemű utazók határátlépésének könnyítése Európában, míg az ESTA rendszer az USA-ban került kiépítésre. Ezek többségét csak kísérleti jelleggel, a hagyományos rendszerek kiegészítésére alkalmazzák. Ezek általában a következőkből tevődnek össze:

- Be és kiléptető rendszerek / Határregisztráció,
- A jóhiszemű utazók határátlépésének könnyítése,
- ESTA¹¹. - Utazási Engedélyt Jóváhagyó Elektronikus Rendszer.

Az EU ténylegesen törekszik arra, hogy a harmadik országok állampolgárai számára is egyszerűbbé váljon a határátlépés.

Be és kiléptető rendszerek / Határregisztráció (Entry/Exit System)

A jelenleg érvényben lévő közös vízumpolitika meghatározza, hogy a schengeni térségbe való belépéshez az adott harmadik ország állampolgárának szükséges-e vízum vagy sem, habár számos harmadik országgal vízumkönnyítési megállapodás jött létre. A határregisztráció minden harmadik országbeli állampolgárra vonatkozik attól függetlenül, hogy vízumkötelezettek-e.

Manapság igen nagy probléma az, hogy a tartózkodási idő lejárta után a személyek illegálisan maradnak a schengeni térségen belül.

Az unió törekvése az, hogy a schengeni térségen belül létrehozásra kerüljön egy olyan hatékony rendszer, amely alkalmas azoknak a személyeknek az azonosítására, akik a rövid idejű (legfeljebb három hónapos) engedélyezett tartózkodási idejüket túllépték. A komplex adatbázis rögzítené a belépés és kilépés helyét, idejét, a tartózkodási idő hosszát. Amennyiben

¹⁰ COM(2008) 69 végleges A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Tanácsnak és a Régiók Bizottságának az Európai Unió határigazgatása terén teendő újabb lépések előkészítéséről

¹¹ Electronic System for Travel Authorization - (Utazási Engedélyt Jóváhagyó Elektronikus Rendszer)

a személyt azonosítja a rendszer, úgy közvetlenül az illetékes hatóság számára figyelmeztetés kerülne kiküldésre.

E harmadik országbeli állampolgár vonatkozó rendszer, a tervek szerint 2015-ben kezdhetné meg működését.

Jelenleg két rendszer is működik a harmadik ország állampolgárainak ellenőrzése céljából. Bemutatom a HERR és a HERMON rendszereket, amelyeket Magyarországon alkalmaznak.

- **Az egyik a HERMON** rendszer, amelyben személyre, gépjárműre és tárgyra lehet keresni. A rendszer az Országos Rendőr-főkapitányság központi számítógéprendszerén a hét valamennyi napján 24 órás üzemmódban működik és az országos zárt, belső intranetes táv-adatátviteli hálózaton keresztül a <http://korozes.police.hu/HERMON> címen folyamatosan elérhető az arra feljogosított központi, területi és helyi szervek számára.¹²
- **A másik a HERR¹³ rendszer**, amelyet a schengeni külső határokon alkalmaznak. Ebben a rendszerben körözési információk kérhetők le személyre, gépjárműre vonatkozóan. Határforgalmi statisztika és mélységi ellenőrzési statisztika készítésére is van lehetőség. Legfontosabb feladata, hogy ellenőrizhető a harmadik ország állampolgárainak tartózkodási ideje is. Felmerül a kérdés, hogy ha az uniós rendszer bevezetése után a harmadik ország állampolgárának az útlevelébe nem kerül bele a belépés dátumát jelző pecsét, akkor, ha az utas utólag visszanézné a belépés idejét, honnan tudja majd ezt megállapítani? Mert e rendszerek csak a rendőri szervek számára elérhetőek, tehát az utazók ehhez nem férnének hozzá. Következtetésem az, hogy nagyon fontos lenne ezen rendszerek uniós szintű bevezetése, hiszen a határrendész szakemberek munkáját nagyban megkönnyítené, ha megismernék más ország regisztrációjának adatait, így többek között, nem kellene majd az útlevelekben a bélyegző lenyomatokat keresniük.

¹² 10/2007. (OT 5.) ORFK utasítás az új Körözési Információs Rendszer (HERMON) üzembeállításával és működtetésével kapcsolatos feladatokról

¹³ Határellenőrző és Regisztrációs Rendszer. Rtv. 91/L

A jóhiszemű utazók határátlépésének könnyítése

Ez a regisztrált-utas program a tervek szerint a harmadik országokból származó, kis kockázatot jelentő, vízum-, illetve nem vízumköteles utazók számára kerülne kialakításra. Az előzetes elgondolások alapján ezen utas kategóriák számára felajánlják - az önkéntes alapon működő - előzetes ellenőrzési eljárást abból a célból, hogy regisztrált utazói státuszt kapjanak.

Az Európai Unió külső határaihoz történő megérkezéskor a regisztrált utazók egyszerűsített és automatizált határforgalom-ellenőrzés alá esnek. A kérelmezési eljárás majd a konzulátusokon vagy a közös igénylési központokban zajlik, amelyet a tagállamok lehetővé fognak tenni.

A harmadik országbeli állampolgárok esetében így automatikussá válik a személyazonosítás és ellenőrzés.

Az automatikus útiokmány leolvasó berendezés felismeri az úti okmányokon, a rendszerben vagy adatbázisban tárolt biometrikus adatokat, és azokat összehasonlítja az utazó biometrikus jegyeivel, így a személyazonosítás nagyon rövid időt vesz igénybe és felgyorsul a határforgalom-ellenőrzés. A hagyományos ellenőrző fülkéket is felváltaná ez a rendszer.

Ahhoz, hogy a jóhiszemű utazók határátlépését megkönnyítsük, szükség van egy előzetes ellenőrzésre. Ilyen a „megbízható utazói múlt”¹⁴ ellenőrzése, amelynek során megállapítást nyer az, hogy a személy korábban túllépte-e az engedélyezett tartózkodási időt. Az erre vonatkozó adatok lekérhetőek lesznek a be- és kiléptető rendszerből. Ezen kívül annak megállapítása is nagyon fontos, hogy a személy rendelkezik-e biometrikus útlevelemmel, érvényes vízummal, megfelelő megélhetési forrással. A tagállamok folyamatosan ellenőrzik ezeket az adatokat, amíg a személy az Európai Unió területén tartózkodik.

Jelenleg még nem hoztak döntést arról, hogy adatbázis kerül majd létrehozásra, vagy egy külön kártyán ún. tokenen rögzítik majd az előzetes regisztráció tényét.

¹⁴ COM(2008) 69 végleges Brüsszel, 2008.2.13. A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának Az Európai Unió határigazgatása terén teendő újabb lépések előkészítéséről

ESTA /Utazási Engedélyt Jóváhagyó Elektronikus Rendszer/

A Vízummentességi Program ötlete is nagyon hasznosnak ígérkezik. Jelenleg még csak az USA-ban van kialakítva a rendszer. Amely személyek a Vízummentességi Program keretében látogatnak az Egyesült Államokba ki kell tölteniük az ESTA kérelmet. 2008. november 17-től a magyar állampolgárok a Vízummentességi Program keretében **üzleti vagy magáncélból 90 napnál nem hosszabb időtartamra** vízum nélkül utazhatnak az Egyesült Államokba. Azonban az ESTA oldalán regisztrálniuk kell, amelynek díja 14 dollár. A képen az utazás módszerei láthatóak, annak függvényében, hogy a magyar állampolgár vízummentesen vagy vízummal kíván utazni.

Forrás: http://hungarian.hungary.usembassy.gov/vwp_hu.html

JORA /Joint Operations Reporting Application (Közös akciókról készült jelentések)/

A lehetséges technológiai fejlesztésekhez hozzátartozik a JORA¹⁵ rendszer, amely angol nyelven és internet alapon működik. Lehetővé teszi a Frontex és tagországainak hatékony adatcseréjét. A tagországok helyi szinten regisztrálják a történt határeseeményeket

¹⁵ Joint Operations Reporting Application (Közös akciókról készült jelentések)

például elfogásokat, előállításokat és ezeket megküldik a Frontex Ügynökségnek,¹⁶ így a szakemberek ezekből az adatokból statisztikákat tudnak felállítani. Ezeket az adatokat végül összegzik, így következtetéseket tudnak levonni azzal kapcsolatban, hogy hány személy kísérelt meg határátlépést, hányan kerültek visszairányításra. Továbbá bejegyzésre kerül a személy állampolgársága is, külön lehet csoportosítani a női, férfi elkövetőket és a gyerekeket is.

A **JORA Sentinel** a JORA rendszer fejlesztéseként jelenleg kísérleti projektként fut a görög-török határszakaszon. Az újítás abban rejlik, hogy a járőröknek ebben az esetben egy mobil eszközt – kinézete leginkább egy laptop-hoz hasonlít – kell magukkal vinni a helyszínre, és kiérkezésükkor abban tudják rögzíteni az elfogott személy adatait, a cselekmény pontos helyszínét, sőt, ezt térképen jelölni is tudják. Előnye abban rejlik, hogy pontos és gyors adatrögzítést tesz lehetővé az elkövetés helyszínén, a térképen való bejelölés pedig megkönnyíti a statisztikai kimutatások készítését. Segítséget nyújt a veszélyeztetett határszakaszok felismerésében.

1.3. A határellenőrzés fejlődésének várható irányai a schengeni térségben

A jövőre utaló tanulmányokban fontos szerepük van a forgatókönyveknek (akár más szabályzatoknak: az irányítás, a kockázatelemzés, a krízis menedzsment kapcsán).

A Frontex Ügynökség három forgatókönyvet fejlesztett ki, annak érdekében, hogy lehetővé váljon annak meghatározása, hogy az európai határokon milyen hatások várhatóak az elkövetkezendő 50 évben. Ennek célja a Frontex stratégia elkészítése, a jövőbeli kihívások elemzése és az azokra való felkészülés volt.

A jövő nem feltétlenül úgy fog bekövetkezni, ahogyan a forgatókönyvekben leírásra került, valószínűleg tartalmaz bizonyos elemeket mind a három scenárióból, de lehetséges, hogy egyikből sem.

Az alábbi tervek nem azért jöttek létre, hogy pontosan megjósolják a jövőt, hanem azért, hogy jobban rávilágítsanak arra, hogy a jövő mindenképpen változni fog. Az önálló elnevezésekre

¹⁶ Frontex: Az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség 2007/2004/EK tanácsi rendelet.

A Frontex Ügynökség a tagállamok közötti operatív szintű együttműködést koordinálja a külső határok kezelésének területén; kockázatelemzést végez; figyelemmel kíséri a külső határok ellenőrzésének és felügyeletének területére irányuló kutatás fejlődését; segíti a tagállamokat a külső határokon felmerülő magas technikai és operatív támogatást igénylő helyzetekben; és biztosítja a tagállamok számára a szükséges támogatást a közös visszatérítési műveletek során.

azért volt szükség, hogy kialakuljon egy közös nyelv a szakemberek, a politikusok és a laikus olvasók körében miközben e foratókönyvekről beszélnek.¹⁷

1.3.1. A határellenörzés fejlődésének várható jövője

Ez a foratókönyv a legvalószínűbb jövőképét ábrázolja. A jobb gazdasági lehetőségek folyamatosan csábítják az embereket az Európai Unióba, vélhetően ez fogja vezérelni a gazdasági migránsokat a jobb élet reményében. Az illegális migráció növekedésnek indul, és egyre több ember folyamodik menedékjogi kérelem beadásához. Habár a cél az Európai Unióba történő illegális migráció csökkentése, a legtöbb országban az olyan állások többségét, amelyekhez nem szükséges a szakképzettség legtöbb esetben illegális bevándorlók fogják betölteni. Ennek ellenére a határrendszet célja az emberkereskedelem számának minimalizálása, pénzbeli jutalmat ajánl azoknak, akik a bűnözőcsoportok és a szervezett bűnözésben részt vevők kézre kerítésében segítséget nyújtanak.

Az esetek többségében a határt átlépő illegális migránsok ugyanazon nemzet állampolgárai, ugyanabból az etnikai és vallási csoportból származnak. Az idő múlásával a társadalom elő fogja segíteni ezeknek a személyeknek a beintegrálódását a fogadó ország társadalmába.

Az Európai Unió, a Frontex és az Europol célja továbbra is a szervezett bűnözői csoportok, emberkereskedelem, csempész hálózatok, felszámolása. Fontos az illegális migránsok számának csökkentése is, amelyet a hatékony visszairányítási politikával kell elérni. E munkák során fontos a szoros együttműködés az Európai Unió tagországaival és más országokkal is.

E foratókönyv eredményeképpen megállapítható, hogy Európában rövidtávon (az elkövetkezendő 10 évben, 2020-ig) a migrációs nyomás emelkedni fog, azonban hosszútávon (20-30 év múlva 2030-2040-ben) pedig csökkenést fog mutatni a demográfiai folyamatoknak, a gazdasági fejlődésnek köszönhetően.

1.3.2. A határellenörzés fejlődésének alternatív jövőképe

E foratókönyv alapján kétféle jövőkép alakulhat ki:

1. Az illegális migránsok nagyszámú beáramlása, a tagállamok kapcsolatainak összeomlása. Ez maga után vonná az Európai Unió belső határainak visszaállítását a schengeni térségen belül, hiszen az EU határrendészeti szervei mindent megtesznek azért, hogy az illegális

¹⁷ Andrew Curry et al., "Intelligent Infrastructure Futures, The Scenarios – Towards 2055, commissioned by the Foresight Programme of the Office of Science and Technology" (Department of Trade and Industry (UK), January 2006). Letöltés: 2012.10.22.

migráció mértéke csökkenjen. Ennél fogva a határrend biztonsága megerősített lesz és szigorúbb törvényeket fognak bevezetni az illegális migránsok, emberkereskedők, csempészek megbüntetésére.

2. Az EU tagországain belül a munkanélküliség a migránsok körében sokkal általánosabb lesz és ez folytatódni fog az ő gyermekeik körében is. A gazdasági válságok miatt sokan gazdasági menekültekké válnak.

A határátkelőhelyen elkövetett bűncselekmények közül jelentős marad az üzemanyag, az élőállat és a cigaretta csempészet. Az Európai Unió külső határainak átlépése – a szigorúbb ellenőrzések miatt- nehezebbé válhat, a vízumkérelem és a határellenőrzési folyamat is hosszabb időt vehet igénybe.

1.3.3. A határellenőrzés fejlődésének valószínű jövőképe

E forgatókönyv igazán pozitív jövőképet vetít előre. Azt feltételezi, hogy a gazdasági, geopolitikai trendek olyannyira pozitív mértékben fognak folytatódni, hogy a határon való átlépés könnyebbé fog válni.

Az EU sokkal hatékonyabban fog fellépni az emberkereskedelemmel, szervezett bűnözéssel, csempészetrel szemben. Ezáltal a csempészet hanyatlásnak fog indulni. Európa sokkal stabilabb lesz és az életszínvonal is emelkedni fog.

Az Európa felé irányuló migráció csökkenni fog. A migránsok társadalomba való integrációja a kettős állampolgárságnak és a szabályozásoknak megfelelően sikeres lesz.

A határrendészetben is változás következik be. Hatékonyabb együttműködés és tapasztalatcsere várható a légitársaságokkal. Az EU biztonságpolitikája fokozott figyelmet fordít a terrorizmus elleni küzdelemre. A határátkelőhelyeken általánosan bevezetésre kerülnek az arcfelismerő, ujjlenyomat felismerő rendszerek is. E rendszerek bevezetésével az utasok azonosítása egyszerűbbé és biztonságosabbá válik.

2. A TECHNIKAI ÉS SZERVEZETI FEJLESZTÉSEK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK JELENLEGI HELYZETE ÉS FEJLESZTÉSÉNEK LEHETSÉGES ALTERNATÍVÁI

2.1. Automatikus határellenőrzés (ABC rendszer) folyamata és annak fő funkciói

2.1.1.. Az automatikus határellenőrzési rendszer folyamata

A jelenlegi jogi szabályozás alapján kezdeményezések indultak abból a célból, hogy a szabad mozgás jogával rendelkező személyek számára automatikus beléptető rendszereket (ellenőrző kapukat) állítanak fel a külső határokon az ellenőrzés meggyorsítása érdekében, de a kapukat, csak azok a személyek használhatnák, akik biometrikus útlevelemmel vagy biometrikus személyi igazolvánnyal (Spanyolország) rendelkeznek.

Az ellenőrző kapuk

Forrás: <http://www.futuretravelexperience.com/2011/04/automated-border-control-facilitation-vs-security/>

A javasolt ABC embléma

Forrás: Best Practice Operational Guidelines for Automated Border Control (ABC) Systems

Az ABC (Automated Border Control - Automatikus Határellenőrzési Rendszerek) jelenleg még fejlesztés alatt állnak Európában. Azonban Ausztráliában már 2007-ben bevezetésre kerültek. Jelenleg Lisszabon, Frankfurt és Madrid repülőterein tesztelik őket.

A Frontex már 2010-ben számos alkalommal kezdeményezte és támogatta az intelligens határellenőrzését. Ezzel párhuzamosan kidolgozott egy útmutatást ¹⁸, amely tartalmazza az intelligens határellenőrzés tervezetét.

A Frontex munkacsoport azért alakult, hogy létrehozásra kerüljön az ABC rendszer. A kidolgozó csoport tagjai a tagállamok határrendészeti hatóságai közül kerültek ki. Feladatuk az ABC rendszer minimum technikai és műszaki követelményeinek kialakítása voltak. Az eredmények 2011 márciusában kerültek rögzítésre a Frontex Release 1.1 a "Írányelvek az automatikus határellenőrzési rendszer telepítése és üzemeltetése"¹⁹ publikációban.

A rendszer magába foglalja az automatikus és félautomatikus rendszereket, amelyek emberi beavatkozás nélkül állapítják meg az utasok személyazonosságát a határátkelőhelyeken. Jelenleg az ABC rendszer a biometrikus útlevelek használatával történik a tagországokban, alkalmazva az arcfelismerést vagy ujjlenyomat ellenőrzést, mint a biometrikus azonosítás alapját.

A folyamat során az utas behelyezi a biometrikus útlevelet (e-útlevelet ²⁰) adathordozó lapját az útlevelet olvasóba, majd a gép beszkeneli azt. Ellenőrzésre kerülnek az optikai biztonsági jegyek, kivonatolásra kerülnek az MRZ²¹ jellegzetességei is és ezzel egyidőben, megállapításra kerül az útlevelet valódisága. Ezt követően az utas élőben megörökített fényképe összehasonlításra kerül az útlevelet chipjében lévő fényképével, továbbá ujjlenyomatai is ellenőrzésre kerülnek. Ha az azonosítás sikeres, akkor az e-kapu engedélyezi a határátlépést. Sikertelen gépi ellenőrzés esetén hagyományos ellenőrzés történik, azaz a határrendész a „hagyományos módon” ellenőrzi az útlevelet.

¹⁸ Best practices and guidelines on ABC

¹⁹ Best Practice Guidelines on the Design, Deployment and Operation of Automated Border Crossing Systems

²⁰ E-Passport

²¹ Az MRZ a Machine Readable Zone Rövidítése, ami nem más, mint az útlevelet adatlapjának alján található, gépi olvasásra kifejlesztett betűtípussal írt kettő sor. Az MRZ-ben található, többek között, a kibocsátó ország az útlevelet birtokosának neve és születési ideje. Az elektronikus útlevelek esetén az itt található egyes adatok ismerete feltétele a titkos kulcsok előállításának és a chippel történő kommunikáció megkezdésének. Az adatok hitelességének biztosítására az MRZ sor ellenőrző összeget tartalmaz. Az MRZ sorokban található adatoknak meg kell egyeznie az adatlapon található hasonló tartalmú mezők adataival. Ellenkező esetben az útlevelet adatait illetéktelenek manipulálták. <http://www.analog-digital.hu/ePassportPage.php>

Ezt az egész folyamatot a határrendészek biztosítják egy megfigyelő, vezérlő központból. Természetesen ez az azonosítási folyamat magába foglalhat más ellenőrzéseket is, mint például lekérdezést az adatbázisból annak érdekében, hogy ellenőrzésre kerüljön az, hogy az utas rendelkezik-e az államhatáron történő átléptetés feltételeivel. Ezen kívül nincs szükség egyéb biometrikus regisztrációra. Az ABC rendszerek kifejezetten megbízhatóak az adatok minőségét és a helyességét illetően.

Az biometrikus útlevét az utas adatait, ujjlenyomatát hordozza. Magyarország 2009. június 28-ától ad ki „második generációs” biometrikus útleveleket, amelyek chipjén az útlevél jogos birtokosának személyes adatai közül a neve, állampolgársága, születési helye és ideje, neme, aláírása valamint arcképmása és két ujjlenyomata kerül digitálisan tárolásra.

Az ujjlenyomat felvételezésére az okmányirodákban kerül sor az arcképkészítéskor. Főszabály szerint a két kéz azonos ujjáról kell ujjlenyomatot felvételezni ujjlenyomat leolvasó berendezés segítségével. Az ujjlenyomat adása kötelező. E kötelezettség alól kizárólag a jogszabályban meghatározott esetben van kivétel, abban az esetben is, ha a kérelmező a kérelem benyújtásakor 12. életévét még nem töltötte be.²²

2.1.2. Az automatikus határellenőrzési rendszer fő funkciói

Röviden összefoglalva az *automatikus határellenőrzési* rendszer az alábbi feladatokat látja el:

- Dokumentum hitelesítési eljárásnak hívjuk annak megállapítását, hogy a határátlépésre jelentkező utas eredeti és érvényes úti okmánnyal rendelkezik-e.
- A személyazonosítási eljárás célja, hogy megerősítésre kerüljön az, hogy az okmány tulajdonosa megegyezik-e a határátlépésre jelentkező személlyel.

Általánosságban az automatikus határellenőrzési rendszer magába foglalja az alábbiak alkalmazását:

- Átengedő kapuk (egyedüli vagy dupla kapuk).
- E-útlevét beolvasó gépek: az adathordozó optikai felismerése, az ORC és a Rádió Frekvencia (RF) olvasó összeköttetésben van a chippel.
- A kijelzőn található utasítások végrehajtása.

²² <http://www.euvonal.hu/index.php?op=hirek&id=5977> Letöltés: 2012.10.28.

A rendszerek előnye, hogy egyedülálló technológiát alkalmaznak annak érdekében, hogy csak olyan személyek jussanak át az e-kapun, akik megfelelnek a követelményeknek.

Az Automatikus Határellenőrzési Rendszerek másik előnye az, hogy nagyszámú utast képesek ellenőrizni anélkül, hogy emelni kellene a határrendész szakemberek számát a határátkelőhelyen. Ezen kívül, amikor a rendszer elterjed akkor várható a költségek csökkenése is, miközben a jól képzett és motivált kezelők elősegítik a rendszer hatékonyságát.

Ugyanakkor a rendszer hátránya abban rejlik, hogy a határellenőrzés - ezen jelenleg tervezett módja - elsősorban az EU, EGT és Svájci állampolgárok ellenőrzését akarja lehetővé tenni, akiket a Schengen Kódex alapján minimum ellenőrzésnek kell alávetni. Megállapítható, hogy ez az utasok kis hányadát érintené, így nem biztos, hogy a rendszer kiépítése után az teljesen ki lenne használva, kivéve, ha a regisztrált utasprogram rendszerét bevezetik.

Az ABC rendszer bevezetése mellett kiemelt jelentőséget kell tulajdonítani a kockázat elemzésnek annak érdekében, hogy a határellenőrzés automatikussága esetén milyen következményekkel kell számolnunk. Fontos kialakítani az ehhez kapcsolódó eljárásrendet, annak érdekében, hogy a bekövetkezett eseményre a reakció biztonságos, szakszerű, jogszerű és gyors legyen.

A határrendész szakembereknek csupán néhány másodperces idő áll rendelkezésükre, ahhoz, hogy megállapítsák azt, hogy

- érvényes úti okmánnyal rendelkezik az utas,
- az utas megegyezik azzal a személlyel, akinek a nevére az okmány ki lett állítva,
- az utas beléptethető az ország területére
- az utas nem jelent veszélyt az állampolgárokra.

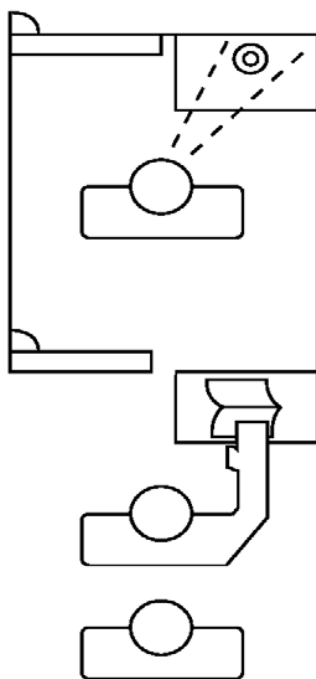
A kérdés az, hogy gazdaságilag megéri-e bevezetni az ABC rendszert az országokban, hiszen a hagyományos határforgalom ellenőrzés – ahol a határrendészek manuálisan hajtják végre az úti okmányok ellenőrzését – jelenleg is igen hatékonyan működik.

Összességében megállapítható, hogy a határrendészekre igen felelősségteljes feladat hárul, hiszen az okmányok hamisítása manapság igen elterjedt. Leggyakoribb a tartalmi hamisítás, amikor az eredeti, már kiállított okmány valamely elemét (pl. fénykép) utólagosan

megváltoztatják.²³ Ezen kívül igen gyakori az eredeti okmány jogtalan felhasználása is, amikor az eredeti okmányt jogosulatlanul vagy valótlan adatokkal állítják ki.

Az ABC rendszerénél 3 folyamatot különböztetünk meg:

- **1. „Egylépcsős folyamat”:** az utas az egész folyamaton végighalad, beleértve a dokumentum és a biometrikus ellenőrzést is. Ennek előnye, hogy az utasnak nem kell továbbmennie egy másik ellenőrzési helyre.
- **2. „Integrált kétlépcsős folyamat”:** a rendszer először ellenőrzi a dokumentumot. Ha a dokumentum ellenőrzés sikeres volt, akkor a második fázisba lép, ahol a biometrikus azonosításra kerül sor az írisz szkennel segítségével.

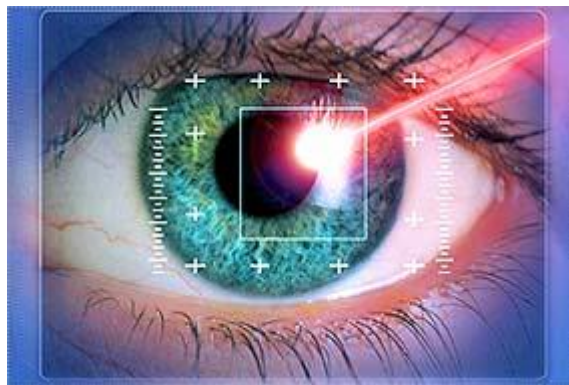

Forrás: Best Practice Operational Guidelines for Automated Border Control (ABC) Systems

- **3. „Elkülönített kétlépcsős folyamat”:** az ellenőrzési folyamat és a tényleges határátlépés elkülönült helyeken történnek.

²³ Nyilasi Tibor: Kriminálisztikai okmányvizsgálat 48. oldal

Írisz- szkennер

Forrás: <http://idokjelei.hu/2012/08/iriszleolvasas-gyorsabb-athaladas-a-repuloteri-biztonsagi-ellenorzesen/>

Letöltés: 2012.11.01.

Az írisz szkennер valóban a jövő egyik megbízható utas felismerő rendszere, amely a londoni Heathrow repülőtérén és az Amszterdam melletti Schiphol repülőtérén már kialakításra került. A rendszer az emberi szem íriszének egyedi mintázata alapján ellenőrzi és azonosítja a repülőtérre érkező utasokat. „A rendszerbe felvett utasoknak érkezéskor ezentúl elegendő pusztán a kamerába pillantaniuk, amely összeveti "szemük fényét" a számítógépben rögzített adatokkal. Az ellenőrzés így pár pillantással és másodpercek alatt lebonyolítható.”²⁴

Az írisz rendszer alkalmazása a beléptetésben

„Az utazni vágyók személyazonosságának ellenőrzésére a világon elsőként alkalmazott eljárást a holland határőrség, az állami bevándorlási hivatal és az amszterdami repülőtér fejlesztette ki. Különösen a sokat utazók számára lehet kifizetődő a csúcstechnológiát alkalmazó ellenőrzési eljárás, mivel rendkívül biztonságos, és gyorsíthatja a beléptetést. A biometria ellenőrzési eljárás azon az elven alapul, hogy minden ember különböző fizikai jellegzetességgel bír, melyek az adott személyt egyértelműen azonosíthatják. Az ujjlenyomattal ellentétben az írisz ellenőrzése sokkal gyorsabban elvégezhető, és megbízhatóbb

²⁴ <http://tech.transindex.ro/?hir=619> Letöltés: 2012.10.10.

információkat szolgáltat. Szemüvegen és kontaktlencsén keresztül is működik, de a napszemüveget az ellenőrzés idejére le kell venni.

Az első lépcsőben a személyes biometrikus adatokat tároló chipkártya kiváltása kizárólag az EU-tagállamok polgárainak lesz lehetséges. Ezen kívül a repülőtér valamennyi alkalmazottja írisz-szkennerral ellenőrizve gyorsabban léphet be a biztonsági zónába.

Az európai utazók kereken 45 eurós (11500 forintos) összegért válthatják ki az "írisz-útlevelet", majd élvezhetik a beszállásnál a gyorsabb ellenőrzés előnyeit. A kézipoggyászukat mindenesetre még a hagyományos módszerekkel vizsgálják.,²⁵

Az adatok felvételének rendszere:

1. Egy hivatalnok ellenőrzi és rögzíti az utas adatait.
2. Ezt követően az utas egy különleges videó kamerába pillant, amely kb. 30 cm távolságról közelképet készít az illető szívrághártyájáról.
3. Ezt követően a kamerára kapcsolt számítógép 512 byte-nyi digitális minta adatot rögzít a kép legegységesebb részeiből, majd azt kódolja és elkülönítve tárolja.²⁶

2.2. EUROSUR (Európai határőrizeti rendszer)

Az Európai Bizottság 2011-ben tett javaslatot az Európai Határőrizeti Rendszer (EUROSUR²⁷) létrehozására, amelynek célja, hogy:

- Erősítse a tagállamokon belüli és tagállamok közötti együttműködést.
- Unió külső határait védje az illegális migrációval szemben.
- Az EU területére belépő illegális migránsok számát csökkentse.
- A jogosulatlan határátlépéseket meggátolja a schengeni külső határokon.
- Jelentősen csökkentse az illegális bevándorlás halálos áldozatainak számát a tengeren érkező bevándorlók esetében.
- Felvegye a küzdelmet a határokon átnyúló bűnözéssel, az emberkereskedelemmel, a kábítószer-csempészettel és a tiltott fegyverkereskedelemmel is.

²⁵ <http://index.hu/tudomany/iriszscan/> Letöltés: 2012.11.03.

²⁶ <http://www.origo.hu/techbazis/20020312iriszszkenner.html> Letöltés: 2012. 11.03.

²⁷ EUROSUR - Európai határőrizeti rendszer (European external border surveillance system)

A tagállamok határellenőrzésért felelős hatóságait a jelenleginél gyorsabb és megbízhatóbb információkkal kell ellátni. Fel kell deríteni, azonosítani, nyomon követni és elfogni azokat a személyeket, akik illegálisan próbálnak bejutni az Európai Unió területére. Az illegális bevándorlók nagy száma miatt szükséges fokozni a schengeni külső határok ellenőrzésének hatékonyságát.

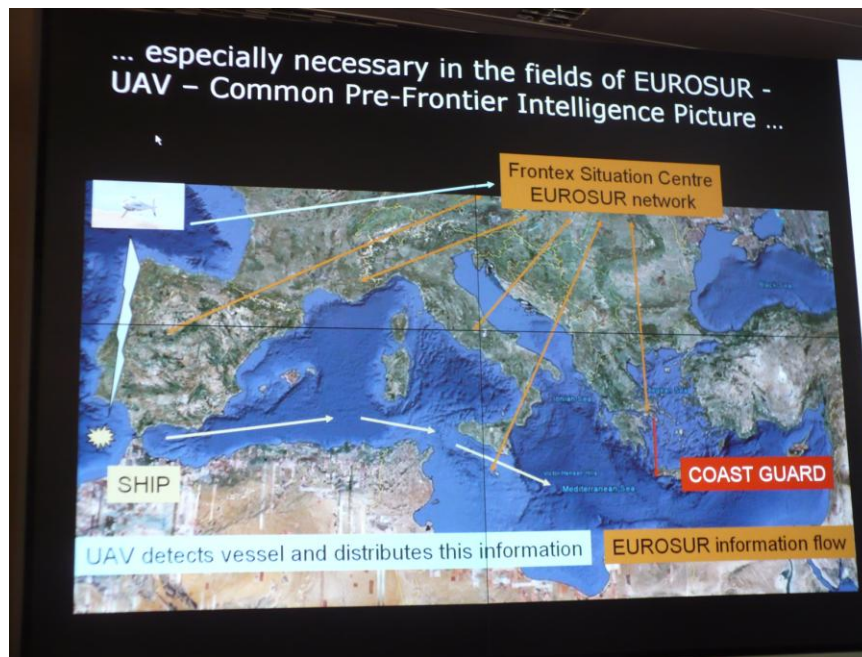
Az utóbbi időben az illegális bevándorlás halálos áldozatainak száma rendkívül megnövekedett. Egyik elérendő célkitűzés az, hogy minél több illegális migráns életét mentsék meg a tengereken. Ugyanis számos illegális bevándorló és nemzetközi védelemre szoruló személy utazik rendkívül nehéz körülmények között. Ez a migránsok részéről hatalmas személyes kockázattal jár, hiszen járműveken, teherszállító hajókon elbújva próbálnak illegális módon bejutni az Európai Unió valamelyik tagországába. A közelmúltban például gyakorivá vált Afrika és a Kanári-szigetek között az Atlanti-óceánon, illetve a Földközi-tengeren, a tengeri hajózásra alkalmatlan és túlsúlyolt csónakokkal megkísérelt utazások, amelyekben sokszorosára nőtt azoknak a szerencsétlenül járt migránsoknak a száma, akik életüket veszítették.

Az ilyen típusú illegális bevándorlásból származó tragikus halálesetek értelmetlenek és elfogadhatatlanok. Növelni kell azokat a rendszereket, amelyek segítségével észlelhetők a csónakok a nyílt tengeren, amelyekben a migránsok utaznak. Az illegális migráció kezelése előtt álló kihívások hosszú távú megoldására azonban csak olyan átfogó stratégiával van esély, amely kiterjed a harmadik országokkal való együttműködésre a határőrizet területén is.

Az EUROSUR keretében a tagállamok határőrizeti hatóságai (határőrség, parti őrség, rendőrség, vámhatóság, tengerészet) operatív információcserére és együttműködésre vannak kötelezve, egyidejűleg együttműködhetnek a Frontex-szel, a szomszédos és a harmadik országokkal is. A központja a Frontex székhelyén, a lengyel fővárosban, Varsóban lesz.²⁸

A Frontex Ügynökség létrehozásának célja az volt, hogy a tagállamok megalakítsanak egy olyan ügynökséget, amely képes jól koordinált végrehajtási műveleteket szervezni, és így megfelelő, egységes választ adni az Európai Unió külső határain egyre növekvő kihívásokkal szemben.

²⁸ http://ec.europa.eu/magyarország/press_room/press_releases/20111212_eurosur_hu.htm Letöltés: 2012.10.12.

A Frontex Szituációs Központja figyelemmel kíséri a Földközi-tengeri hajóforgalmat, ezáltal felderíthetők az illegális migránsokat szállító hajók.

2.2.1. Az EUROSUR kialakulásának előzményei

A határőrizet területén nemcsak egyes tagállamokon belül, hanem a tagállamok között sem volt koordináció, mivel nem léteztek az információcserét elősegítő megfelelő eljárások, hálózatok vagy kommunikációs csatornák.

A Bizottság 2008-ban kiadott közleményében megvizsgálta egy európai határőrizeti rendszer (EUROSUR) létrehozásának lehetőségét, és meghatározta a rendszer kidolgozásának, kipróbálásának és végrehajtásának ütemtervét (MEMO/08/06 Brüsszel, 2008. február 13.).

Ennek megfelelően jelenleg a tagállamok nemzeti határőrizeti koordinációs központokat hoznak létre, amelyek egyetlen kapcsolati pontként szolgálnak majd valós idejű adatok, információk és hírszerzési adatok cseréje céljából a határőrség, a parti őrség, a rendőrség és más nemzeti hatóságok, valamint a Frontex és más nemzeti koordinációs központok között.

2011 novemberében a Frontex, egy védett kommunikációs hálózaton keresztül kísérleti jelleggel összekapcsolta a hat elsőként létrehozott nemzeti koordinációs központot. A többi tagállami nemzeti koordinációs központot 2012 és 2013 között kapcsolják össze. A magyar Rendőrség e hálózathoz 2012. szeptemberében csatlakozott.

A Frontex jelenleg együttműködik a tagállamokkal és más uniós ügynökségekkel az EUROSUR további elemeinek kidolgozásán, amelyek elsősorban az emberek és kábítószerek csempészésére használt kisméretű hajók könnyebb felderítésére koncentrálnak.

Az elfogadott koncepció szerint az EUROSUR-nak támogatnia kell a tagállamok hatóságait, ezáltal szükséges egy olyan közös technikai rendszer kialakítása, amely által a szervezetek helyi (végrehajtói) szinten hatékonyabban tudnak majd cselekedni és ezzel együtt nemzeti szinten még hatékonyabb irányítás valósulhat meg. Az európai országok részéről ez még eredményesebb koordinációt és együttműködést jelent a harmadik országok irányában. Az intézkedések fő célja olyan személyek ellen irányul, akik illegálisan próbálnak meg belépni az Európai Unió területére.

A jelenleg kialakított európai határőrizeti rendszer biztosítja a műszaki feltételeket ahhoz, hogy a tagállamok hatóságai között napi szintű, folyamatos együttműködés és kommunikáció jöjjön létre. A rendszer támogatja a korszerű technológiák határőrizeti célokra történő felhasználását is, azonban itt figyelembe kell venni a földrajzi körülményeket és a különböző típusú – különösen a szárazföldi és tengeri – határszakaszok közötti különbségeket.

Az egyik legfontosabb operatív célkitűzés a létező nemzeti- és közösségi rendszerek közötti információ megosztás, amely azonban nem terjed ki a személyes adatokra.

2.2.2. Az EUROSUR rendszerének létrehozása

Az Európai Határőrizeti Rendszer (EUROSUR) kialakításának vizsgálatáról készített - doc.6665/08 FRONT 25 COMIX 144 sor és kódszámú - dokumentum megállapítja, hogy az EUROSUR rendszer létrehozása döntő fontosságú a közös európai integrált határőrizeti rendszer további fokozatos megteremtéséhez.

A Bizottság által előterjesztett koncepció három fázisból áll:

- I. fázis:** a határőrizeti rendszerek és mechanizmusok összekapcsolása és összehangolása tagállami szinten.
- II. fázis:** közös határőrizeti eszközök és alkalmazások fejlesztése EU szinten.
- III. fázis:** egy közös információ-megosztási környezet létrehozása az EU tengeri felségterülete számára.

I. fázis: A *határőrizeti rendszerek és mechanizmusok összekapcsolása és összehangolása tagállami szinten* – amely három lépésre bontható:

1. lépés: Az alapvető határőrizeti infrastruktúra biztosítása nemzeti szinten.

Az elgondolás szerint a nemzeti határőrizeti rendszerek fejlesztésére és kiterjesztésére a „Külső Határok Alap” keretében biztosított forrást javasolják felhasználni. Az EU déli- és keleti külső határán elhelyezkedő tagállamokban szükségessé válik a nemzeti határellenőrzési koordinációs központok felállítása. Ennek következtében a külső határok teljes, vagy bizonyos szakaszai megbízhatóbban kerülnek ellenőrzésre.

2. lépés: Kommunikációs hálózat kiépítése a tagállamokban működő, nemzeti szinten létrehozott Nemzeti Koordinációs Központok és Frontex között

Egy biztonságos, „komputerizált” kommunikációs hálózatot kell felállítani a tagállamok központjai, valamint a Frontex közötti napi 24 órás valós idejű adatcsere megvalósításához. A Frontex információt kell, hogy kapjon a nemzeti koordinációs központoktól a közös műveletek koordinációjához és kockázatelemzéshez szükséges mértékig.

3. lépés: A harmadik országok támogatása a határőrizeti infrastruktúra kialakítása érdekében

Ahogy azt a Balti-tengeren és a Fekete-tengeren létező jó együttműködési gyakorlat megmutatta, hogy a szomszédos harmadik országokkal való együttműködés a tengeri helyzetismeret/tudatosság megszerzésének előfeltétele. Mialatt a legtöbb szomszédos harmadik ország már így is részesül a határmenedzsmentet támogató Közösségi pénzügyi hozzájárulásban, az ezen harmadik országok és a tagállamok közötti operatív együttműködés fejlesztésének igénye a határőrizet területén az EU részéről fokozott pénzügyi és logisztikai támogatást igényel

A Bizottság doc.6665/08 FRONT 25 COMIX 144 sor és kódszámú dokumentuma az EUROSUR első fázisára vonatkozóan az alábbi ajánlásokat tartalmazza:

„Az EU déli és keleti külső határain fekvő tagállamokat felkérjük, hogy hozzák létre a következőket:

- **Egységes nemzeti koordinációs központot**, amely a hét minden napján napi 24 órában koordinálja a külső határok védelmével összefüggő feladatokat (felderítés, azonosítás, nyomon követés és elfogás) ellátó valamennyi nemzeti hatóság tevékenységét, és amelyik alkalmas a többi tagállam nemzeti koordinációs központjaival és a Frontexszel való információcserére.
- **Egységes nemzeti határőrizeti rendszert**, amely integrálja a határőrizeti tevékenységet az összes vagy – kockázatelemzés alapján – kiválasztott külső határszakaszon, és a hét minden napján napi 24 órában lehetővé teszi az információk terjesztését a külső határok ellenőrzésében részt vevő összes hatóság között.²⁹
- A tagállamokat bátorítják arra, hogy teljes mértékben használják ki a Külső Határok Alapból elérhető pénzügyi támogatásokat a fenti két tevékenységhez.”

Az Európai Bizottság EUROSUR Munkacsoportjában zajló szakértői megbeszéléseket követően a Bizottság arról tájékoztatta a Tanácsot, hogy az EUROSUR projekt első fázisa első két lépcsőjének feltételeit a tagállamok szerint 2013. év végére megvalósítják.

Ezt a dátumot „*A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség a polgárok szolgálatában*” című bizottsági közlemény (Stockholmi Program) 6.4.1. a külső határok igazgatásának időszerű kérdéseivel foglalkozó alfejezete már konkrét céldátumként kezeli, és kihangsúlyozza az Európai Határőrizeti Rendszer (EUROSUR) 2013-ra történő megvalósításának fontosságát.

II. fázis: A közös határőrizeti eszközök és alkalmazások fejlesztése EU szinten. Kutatás és fejlesztés, a megfigyelési eszközök hatékonyabb felhasználása.

Indokolt javítani és fejleszteni a távoli- és közeli megfigyelő eszközök és érzékelők (pl. műholdak, pilóta nélküli légi járművek, stb.) műszaki teljesítményét, és a határellenőrzés gyakorlatában való alkalmazását.

A megfigyelési eszközök rendszerben történő közös alkalmazása segítené a schengeni tagállamok hatóságait abban, hogy gyakoribb, megbízhatóbb információkat kapjanak külső határaikról és a határaikhoz közeli külső területekről. Ezeket az adatokat egy közös

²⁹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, az európai határőrizeti rendszer (EUROSUR) kialakításának vizsgálatáról Brüsszel, 2008.02.13.

adatbázisba betáplálva közös helyzetképet lehetne alkotni a határoktól távolabbi húzódó területekről is.

A rendszer sikeres működtetése során két eszközt érdemes megemlíteni.

- a) Az egyik a **műholdak**, amelyek Földet figyelik meg, így lehetővé teszik bolygónk nagy részének megfigyelését: nyílt tengereket, harmadik országok partszakaszait, területeit is.
- b) A másik eszköz a pilóta nélküli repülőgépek **UAV**³⁰, amelyek részletes képeket tudnak készíteni a területekről.

Ezek a repülőeszközök ön- vagy távirányítással (leggyakrabban a kettő kombinációjával) működnek, elsősorban katonai feladatokra alkalmazzák, ezek fedélzetén nincsen szükség pilótára.

Ilyen repülőeszközöket a katonai repülésben 1960 óta alkalmaznak, olyan feladatokra, amelyek túl veszélyesek ahhoz, hogy emberek életét kockáztassák teljesítésük érdekében, vagy túl sokáig tartanak (esetleg több napig), így csak több pilóta lenne képes teljesíteni a feladatot. A pilóta nélküli repülőgépeket a közeljövőben alkalmassá teszik majd a légi utántöltésre is, így egy-egy bevetés hossza szinte korlátlanul növelhető.³¹

A rendelkezésre álló információk alapján ezen eszközök alkalmazásai területe a felderítés és a megfigyelés lesz. Várható fő feladatuk az, hogy szünet nélkül pásztázzák a Földközi-tengeren és az Égei-tengeren haladó, és a kontinens déli partvidéke felé tartó, feltehetően illegális bevándorlókat szállító hajókat. A programra az EU 400 millió eurót irányzott elő, mondván, az optikai megfigyelőrendszerrel ellátott drónok (UAV-k) hatékonyabbak, mint a műholdak vagy a repülőgépek.

A kiszivárgó információk szerint a Frontex két drón bevetésén gondolkodik. Egy drón akár 52 órát is képes a levegőben tölteni, így élő közvetítést sugároz a megfigyelt területről.

Edgar Beugels Frontex - szóvivő szerint a drónok iránt több EU-tagország is érdeklődik a határellenőrzés fejlesztése kapcsán. „A nem túl távoli jövőben a törvényes keretek is kialakítják arra, hogy a drónok levegőbe emelkedhessenek” – mondta Beugels.³²

³⁰ Unmanned Aerial Vehicle - drón, pilóta nélküli repülőgép
http://hu.wikipedia.org/wiki/Pil%C3%B3ta_n%C3%A9lk%C3%BCli_rep%C3%BCl%C5%91g%C3%A9p
Letöltés: 2012.11.01.

³¹ http://www.jetfly.hu/rovatok/jetfly/hirek/robotrepulogepek_utantoltese/ Letöltés: 2012.10.22.

³² http://www.vasarhelyihirek.hu/dronok_jonnek_a_magyar_hatarra Letöltés: 2012.10.22.

A pilóta nélküli repülőgépek mérete jelenleg a néhány kilogrammostól (ilyen például a Magyar Honvédség által Afganisztánban alkalmazni tervezett SOFAR) a tíz tonnásig (RQ-4 Global Hawk) terjed. A közeli jövőben várható a néhány grammos, rovarméretű eszközök rendszeresítése is. Meghajtásuk sokféle lehet, a legkisebb ilyen eszközök akkumulátoros villanymotorral, vagy robbanómotorral, a nagyobbak légszűrővel gázturbinával, vagy sugárhajtóművel rendelkeznek. Kisebb átalakítással fegyverek hordozására is alkalmasak, nevük ekkor pilóta nélküli harci repülőgép³³

*A 2012. augusztusi híradásokban megjelent hírek azt jósolták, hogy előfordulhat, hogy Magyarország határait is pásztázni fogják a pilóta nélküli repülőgépek, hiszen Románia még nem a schengeni övezet tagja, és kétséges, hogy a közeljövőben az lesz-e.*³⁴

Az UAV-ok és a műholdak is követni tudják a hajók helyzetét európai és nemzetközi vizeken egyaránt. A Frontexre hárul az a koordináló szerep, amely alapján, minél több tagállam készítsen műholdfelvételeket, és azokat ossza meg a szervezettel, valamint történjen meg a rendelkezésre álló eszközök által megszerzett adatok megosztása.

Nagyon fontos szerepe van a közös hírszerzésnek. A Frontex Helyzetértékelési Központja koordinálja az összes stratégiai információt, amelyet a tagországok megküldenek. Ennek elemzése során végrehajtják a kockázatelemzést, ezt követően a jellemző tendenciák elemzése, valamint a migrációs útvonalak behatárolása elvégezhető.

III. fázis: Egy közös információ-megosztási környezet létrehozása az EU tengeri felségterülete számára.

A cél az, hogy megalakuljon egy közös információ megosztási rendszer az Unió tengeri területein is. Ennek a célnak a megvalósítása érdekében egy szélesebb körű hálózatot kívánnak létrehozni, amely az összes európai és nemzetközi jelentési rendszer és a hírszerzésből származó adatot összegyűjt, elemmez.

Ez a rendszer kizárólag a tengerészeti kérdésekre koncentrál, melynek keretében megtörténne a hajók, rakomány átkutatása és az utasok ellenőrzése is.

A kialakult migrációs nyomásra tekintettel az integrált hálózat az első lépésben csak a Földközi-tengerre, az Atlanti-óceán déli részére (Kanári-szigetek) és a Fekete-tengerre terjed ki. Elsősorban a belső biztonságra összpontosítana azáltal, hogy a határellenőrző és egyéb, a tenger biztonságában érdekelt és azért felelős hatóságokat összekapcsolja. Napjainkban

³³ Unmanned Aerial Combat Vehicle, UCAV).

³⁴ http://www.vasarhelyihirek.hu/dronok_jonnek_a_magyar_hatarra Letöltés: 2012.10.22.

kiemelten fontos lett a földrajzi elhelyezkedés, ezért feltétlenül szükség van a térség hatásainak szorosabb együttműködésére.

A fejlődés során a későbbiekben, a jelentési és megfigyelési rendszerek integrált hálózata kiterjedhetne az EU teljes tengeri területére, valamint a határőrizettel kapcsolatos szempontokon túl minden tengerészeti tevékenységre, a tengeri biztonságra, a tengeri környezet védelemre, a halászat ellenőrzésére és a bűnüldözésre.

A légi határok tekintetében meg kell jegyezni, hogy a légi úton történő illegális bevándorlás a repülőterek határátkelőhelyein végzett ellenőrzések hatékonyságának a kérdése. Az EUROCONTROL foglalkozik az európai légtér védelmével és a légiforgalmi szolgáltatásokkal.³⁵

Az EUROSUR eredményességének biztosításához megbízható ellenőrzési és értékelési, valamint intézkedési rendszer működtetése szükséges. Az értékelésnek és az intézkedéseknek is uniós szintűnek kell lennie, és abban részt kell venniük a tagállamok, a Bizottság és az illetékes uniós ügynökségek szakértőinek is.

Ezen intézkedések magukban foglalhatnak helyszíni vizsgálatokat, technikai és pénzügyi támogatást, segítségnyújtást, koordinációt, valamint a Frontex Ügynökség közreműködését. Végző megoldásként számolni kell a belső határellenőrzések kivételes újbóli bevezetésére, ha olyan kritikus helyzet áll elő, amelyben a tagállam már nem tudja teljesíteni a schengeni szabályok értelmében ráháruló kötelezettségeket.

2.3. A Nemzeti Koordinációs Központ létrehozása

Az EUROSUR felállításának alapja az egységes Nemzeti Koordinációs Központ létrehozása. Az Országos Rendőr-főkapitányság Főügyeletén 2011. június 30-tól kezdte meg működését a Nemzeti Koordinációs Központ, amely 2011. augusztus 15-től átvette a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központtól a 24 órában működő nemzeti kontaktpontok feladatait.

A Bizottság doc.6665/08 FRONT 25 COMIX 144 sor és kódszámú dokumentumai az alábbiakat fogalmazza meg az ajánlások mellett:

„Ezeknek a központoknak közel valós idejű területi, helyi és nemzeti döntéshozatalt kell biztosítaniuk minden olyan nemzeti hatóság között, amelyik részt vesz határellenőrzési feladatokban. Ezeknek a központoknak képesnek kell lenniük arra, hogy helyzeti tudatosságot biztosítsanak a külső határokon kialakuló helyzetek és ott zajló tevékenységek esetében,

³⁵ A légtér védelme kiterjed a légtér engedély nélküli használatának, a légtérbe történő engedély nélküli behatolásnak, illegális tevékenységeknek vagy a légtér bármilyen más megsértésének megakadályozására.

valamint biztosítaniuk kell a megfelelő reagáláshoz szükséges összes eszközt. A nemzeti koordinációs központnak a nemzeti határőrizeti rendszer központi részeként kell működnie, amely kiterjed az adott tagállam összes vagy – kockázatelemzés alapján – kiválasztott külső határszakaszára.”³⁶

A Nemzeti Koordinációs Központ az alábbiakért felelős:

- Napi, heti és ad hoc helyzetjelentések.
- Azonnali tényszerű tájékoztatás a helyzetekről, a döntéshozatal megkönnyítése érdekében.
- Figyelmeztető előrejelzések.

Folyamatos (24/7) képesség az alábbiakra:

- Helyzetmegfigyelés.
- Az operatív tevékenységek összehangolása és elősegítése.
- Intézkedés szükséghelyzetekben.
- Feladattudatosság és támogatás”.

2.3.1. A Nemzeti Koordinációs Központ illetékességének bővítése

Az EUROSUR jelenleg csak a külső határokon folytatott határőrizeti tevékenységet felügyeli. A Bizottság azonban nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a jövőben ezt a tevékenységet a határforgalom ellenőrzésre is kibővítsék. Így a rendszer valamennyi határellenőrzéssel összefüggő tevékenységet is koordinálhatná az EU külső határain.

Követelmények:

- „Valós időben, vizuális felületen biztosítsa a nemzeti helyzettudatosság megjelenítését (határhelyzetképet) a külső határok vonatkozásában (járőrök, technikai eszközök helyzete, folyamatban lévő események, technikai eszközök által biztosított képi és adat információk).
- Valamennyi illegális migrációval kapcsolatos releváns információ és statisztikai adat lekérdezhető legyen a rendszerből.
- Biztonságos kommunikációs hálózat, amely képes kezelni minősített információkat.
- Audio- és videokonferencia lehetőségének biztosítása.

³⁶ Forrás: ORFK Határrendészeti Főosztály

- Teljes kompatibilitás a FIS³⁷-el (Frontex Információs Rendszer).
- FIS integrációja.”³⁸

2.3.2. A Nemzeti Koordinációs Központban szolgálatot ellátó ügyeletes feladatai

A Nemzeti Koordinációs Központ az ORFK Főügyeletén található. A kommunikációs hálózat igen jól kiépített, hiszen két és többoldalú információcserére, audio és video konferenciára is van lehetőség. Az ügyelet a hét minden napján 24 órában rendelkezésre áll.

A Nemzeti Koordinációs Központ legfontosabb feladatai közé tartozik:

- Információk gyűjtése, feldolgozása, a külső határokon és a határátkelőhelyek között, ezek továbbítása a hazai és nemzetközi határellenőrzési szervek felé. Az elemzés és értékelés eredményeit folyamatosan hozzáférhetővé kell tenni a Nemzeti Koordinációs Központ számára.
- Az államhatárral kapcsolatos határesemények folyamatos nyilvántartása, szükséges megelőző intézkedések kidolgozása, információk megosztása, adatbázisokba való feltöltése. Ezen információk térképi alapon történő megjelenítése szükséges, a pontosabb szemléltetés érdekében.
- A megtörtént, tudomására jutott, tervezett illegális migrációval összefüggő jogellenes cselekményekről jelentések és tájékoztatók készítése, valamint a folyamatos információcsere biztosítása.
- A külső határszakaszon szolgálatban lévő és megerősítő erők, eszközök aktuális helyzete, szolgálat ellátási tevékenységük ismerete. Ezek ismeretében pontos és naprakész statisztikai kimutatások készítése. Ezek feltöltése a számítógépes rendszerbe.
- Határrendészeti akciók és fokozott ellenőrzések nyomon követése.
- Rendszeres (napi, heti, havi, negyedéves, féléves, éves) jelentésadási kötelezettség a Rendőrség által felfedett jogellenes cselekményekről.

³⁷ Frontex Information System

³⁸ Forrás: ORFK Határrendészeti Főosztály

- Magyarország határhelyzetképének folyamatos frissítése (trendek, útvonalak, forró pontok, profilok, statisztikák, riasztások, események). Ehhez szükséges a folyamatos kapcsolattartás a határőrizeti tevékenységben résztvevő helyi és területi központokkal, a tagállamok Nemzeti Koordinációs Központjaival és a Frontex ügynökséggel.
- Rendszeres kapcsolattartás a szomszédos harmadik országok határrendészeti szerveivel abból a célból, hogy a közös határszakaszon bekövetkezett jogellenes cselekmények, valamint a közös határszakaszt érintő operatív szintű információk megosztásra kerüljenek az érintett szervek között.

Ezeket a meghatározott feladatokat az érintett határszakasz őrizetéért felelős megyei rendőrkapitányság is végrehajthatja, a Nemzeti Koordinációs Központ tájékoztatása mellett.

Fontos a folyamatos kapcsolattartás a rendőri erőkkel, és a társszervek központi ügyeleti szolgálatával, hogy folyamatos tájékoztatást kapjanak a külső határok határőrizeti helyzetéről.³⁹

³⁹ Forrás: ORFK Határrendészeti Főosztály

3. KÖVETKEZTETÉSEK

3.1. Általános következtetések

Az Európai Unió arra törekszik, hogy fenntartsa a biztonság magas szintjét, ugyanakkor egyszerűbbé tegye a határátlépést a jogkövető személyek számára.⁴⁰

Ennek érdekében az egyik lehetséges megoldás az új technikai eszközök és berendezések üzembe állítása a határátkelőhelyeken, amelyek segítségével a fenti követelmények megvalósíthatók.

Megállapítottam, hogy a Frontex Ügynökség összehangoló szerepe az integrált határigazgatás fejlesztésében, a külső határok ellenőrzésében, a technikai fejlesztések európai szintű koordinálásában továbbra is szükséges és elengedhetetlen.

A prognózisok szerint a jövőbeni schengeni külső határokon a határforgalom növekedni fog, amelynek biztonságos, szakszerű és hatékony kezelésében kiemelt szerepet fog játszani az Automatikus Határellenőrzési Rendszerek kiépítése.

A jövőbeni fejlesztésekben a Frontex továbbra is meghatározó szerepet tölt be és feltételezhető, hogy a nagy forgalmú repülőtereken (határátkelőhelyeken) fokozatosan elterjed a rendszer. A technikai fejlődés javítani fogja a rendszer megbízhatóságát, csökkenti költségeit és az emberi erőforrás szükségletét.

3.2. A dolgozat témájából levont konkrét következtetések

Az integrált határigazgatás elemei kiépültek, egyes elemei hatékonyan biztosítják az illegális migráció megakadályozását.

Az utas ellenőrzési rendszerek nagy fejlődésen mennek keresztül. Kezdetben az útlevékezelők ellenőrizték az úti okmányokat a technikai eszközök segítségével. Korunk technikai fejlettsége biztosítja azt, hogy bevezetésre kerüljenek a biometrikus utas azonosítási módszerek, amelyek eredményeképpen rendkívül megbízhatóvá válik a személyazonosítás. Ennek feltétele a biometrikus úti okmányok megléte és azok rendszerbe állítása. Napjainkban a világ számos országában – köztük hazánkban is- lehetőség nyílik a biometrikus úti okmányok használatára.

⁴⁰ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának- Közlemény a migrációról.

Kutatómunkám eredményeként feltártam, hogy az Automatikus Határellenőrzési Rendszerek alkalmazása igen hatékony a határforgalom ellenőrzésében, megbízható adatokat szolgáltatnak, nagymértékben elősegítik az utasok biztonságosabb és gyorsabb határátlépését. Tekintettel arra, hogy Magyarországon a rendszer még nem került bevezetésre, célszerű ezen eszközöket a nagy utasforgalmat lebonyolító határátkelőhelyeken – elsődlegesen a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér termináljain – alkalmazni a jövőben.

Megállapítottam, hogy az írisz szkennerek igen megbízható, gyors és hatékony utas felismerő rendszer, amely jól szolgálja a gyakran utazó utasok gyors és pontos azonosítását. Gyakorlatilag teljes biztonsággal kiszűri a belépésre nem jogosult vagy illetéktelen személyeket, ezáltal fokozza a repülőterek és a légi utazások biztonságát. Magyarországon még nem kerültek bevezetésre az írisz szkennerekkel történő ellenőrzések, hiszen hátrányként meg kell említenem, hogy jelenleg megvalósításuk igen költséges.

Kutatómunkám során bemutattam az EUROSUR rendszer legfőbb elemeit, amelyek elősegítik a jogosulatlan határátlépések megakadályozását a schengeni külső határokon.

Leírtam, hogy az EUROSUR I. fázisának részeként Magyarországon létrejött a Nemzeti Koordinációs Központ, amely a tagállamok közötti hatékony együttműködést biztosítja, melynek keretében folyamatosan információt szolgáltat a tagállamok számára az emberkereskedelemmel és illegális migrációval kapcsolatban. A rendszer biztosítja, hogy az illegális cselekmények felfedését követően az elkövetés helye azonnal megjelenjen a digitális térképen és a bevitt adatok különböző statisztikák elkészítését tegyék lehetővé.

Bemutattam a pilóta nélküli repülőgépek alkalmazási lehetőségeit a határellenőrzésben. Valószínűsíthető, hogy Magyarország a közeljövőben rendelkezni fog ilyen eszközökkel és alkalmazni is fogja a schengeni külső szárazföldi határszakaszok ellenőrzésére.

Befejezés

Tudományos diákköri dolgozatomban bemutattam a címben szereplő téma legfontosabb összetevőit. Ismereteim szerint a téma ezen aspektusait még nem kutatták és publikálták.

Kutatási eredményeim azt is megerősítették, hogy a vizsgált témakör és az illegális migráció elleni hatékony küzdelem még sokáig az európai rendészeti szervek munkájának részét képezik és szükséges a jövő kihívásaira történő felkészülés.

Eredményeim azt is alátámasztották, hogy a jövőbeni határellenőrzésben a különböző automatizált rendszerek egyre nagyobb szerepet fognak kapni és átalakítják a jelenlegi határellenőrzési eljárásokat.

A téma kutatását nem tekintem lezártnak, szeretném azt továbbfejleszteni és publikálni.

Felhasznált irodalom

- Best Practice on Operational Guidelines for Automated Border Control (ABC) –Frontex Research and Development Unit 2012, Frontex RDU, Varsó
http://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/Research/Best_Practice_Operational_Guidelines_for_Automated_Border_Control.pdf Letöltés: 2012.10.10.
- Best Practice on Technical Guidelines for Automated Border Control (ABC) –Frontex Research and Development Unit 2012, Frontex RDU, Varsó
http://www.frontex.europa.eu/assets/Publications/Research/Best_Practice_Technical_Guidelines_for_Automated_Border_Control.pdf Letöltés: 2012.10.10.
- Andrew Curry: "Intelligent Infrastructure Futures, The Scenarios – Towards 2055, commissioned by the Foresight Programme of the Office of Science and Technology" (Department of Trade and Industry (UK), January 2006).
http://www.podepro.prd.uth.gr/programme/materiel/Sector/INTELLIGENT%20INFRASTRUCTURE%20FUTURES_2055.pdf Letöltés: 2012.10.22.
- 10/2007. (OT 5.) ORFK utasítás az új Körözési Információs Rendszer (HERMON) üzembeállításával és működtetésével kapcsolatos feladatokról Szám: 5-1/10/2007. TÜK
- Nyilasi Tibor: Kriminálisztikai okmányvizsgálat, Rejtjel Kiadó, 2004.- ISBN: 15857638 48 p
- 8/2008. (OT 6.) ORFK utasítás a Rendőrség Határrendészeti Szabályzatáról Szám: 5-1/8/2008. TÜK
- A Tanács 539/2001/EK rendelete (2001. március 15.) a külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső, illetve az e kötelezettség alól mentes harmadik országbeli állampolgárok országainak felsorolásáról. Az Európai Unió Hivatalos Lapja L 81/1 2001.3.21. 65 p
- Európai Parlament és a Tanács 562/2006/EK rendelete (2006. március 15.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) létrehozásáról. Az Európai Unió Hivatalos Lapja L105/1, L105/5. 2006.4.13.
- A Tanács 2004/82/EK irányelve (2004. április 29.) a fuvarozóknak az utasokkal kapcsolatos adatok közlésére vonatkozó kötelezettségéről. Az Európai Unió Hivatalos Lapja L261/24 2004.8.6. p75
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Tanácsnak és a Régiók Bizottságának az Európai Unió határigazgatása

terén teendő újabb lépések előkészítéséről COM (2008) 69 végleges, Európai Bizottság, Brüsszel 2008.2.13. pp. 2-10

- A Bizottság közleménye az Európai parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának- Közlemény a migrációról.
Európai Bizottság, Brüsszel COM (2011) 248 végleges, 2011. 5. 4. pp7-11
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai határőrizeti rendszer (EUROSUR) kialakításának vizsgálatáról. COM/2008/0068 végleges, Európai Községek Bizottsága, Brüsszel, 2008.2.13.
- Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az európai határőrizeti rendszer (EUROSUR) létrehozásáról COM/2011/0873 végleges, Az Európai Unió Hivatalos Lapja C 102 2012.5.4.
- 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 91/L. § Határellenőrző és Regisztrációs Rendszer
- Pilóta nélküli repülőgép 2012. 10.07.
http://hu.wikipedia.org/wiki/Pil%C3%B3ta_n%C3%A9lk%C3%BCli_rep%C3%BCl%C5%91g%C3%A9p Letöltés: 2012.11.01.
- Ryan Ghee: Automated Border Control: Facilitation vs. Security? 2011. 04.12.
<http://www.futuretravelexperience.com/2011/04/automated-border-control-facilitation-vs-security/> Letöltés: 2012.10.14.
- Második generációs biometrikus útlevelel 2009.06.26.
<http://www.euvonal.hu/index.php?op=hirek&id=5977> Letöltés: 2012.10.14.
- EUROSUR: Javaslat a határőrizet közös koordinálására 2011.12.12.
http://ec.europa.eu/magyarország/press_room/press_releases/20111212_eurosur_hu.htm Letöltés: 2012.10.12.
- A robotrepülőgépek légi utántölthetőségét fejlesztenék 2008.11.22
http://www.jetfly.hu/rovatok/jetfly/hirek/robotrepulogepek_utantoltese/ Letöltés: 2012.10.22.
- Drónok jönnek a magyar határra? 2012.08.12.
http://www.vasarhelyihirek.hu/dronok_jonnek_a_magyar_hatarra Letöltés: 2012.10.22.
- Íriszleolvasás= Gyorsabb áthaladás a repülőtéren? 2012.08.07.
<http://idokjelei.hu/2012/08/iriszleolvasas-gyorsabb-athaladas-a-repuloteri-biztonsagi-ellenorzesen/> Letöltés: 2012.11.01.

- Szem- szkennerek a repülőtéren 2002. <http://tech.transindex.ro/?hir=619> Letöltés: 2012.10.10.
- Írisz szkennerek az amszterdami repülőtéren 2001.10.31.
<http://index.hu/tudomany/iriszscan/> Letöltés: 2012.11.03.
- Írisz szkennerek a Heathrow-n 2002.03.12.
<http://www.origo.hu/techbazis/20020312iriszszkennerek.html> Letöltés: 2012. 11.03.